

нара удэр: Ноябриин хори

Хэшээл-наадан: «Юун? Хаана? Хэзээ?» (слайд 1)

Класс: 2-3 классай нурагшад

Хэшээлэй Дондог Улзытуевай иимэ үгэнүүдэр эхилхэ ханаатайб:

Байгалай унандал арюун тунгалаг, (слайд 2)
Басаганай мihэрэлдэл урин налгай
БУРЯАД ХЭЛЭМНАЙ!

Хэшээлэй зорилго: (слайд 3)

- 1) Урда хэшээлдэ гарахан Буряад орон, Байгал далай тухай мэдэсэнҮҮдээ дабтаха, холбоо аман ба бэшэмэл хэлэлгэ хҮгжөөлгэ.
- 2) Эбтэй эетээгээр хҮдэлжэ нургаха. Орон нютагтаа дуратай, байгаалие гамнажа хайрлажа ябахые зааха. Буряад ёно заншаалаа мартангуй ябаха.
- 3) ҮхибҮҮдээ анхаралыень хурсадхаха, ухаан бодолоо гҮйлгэн хҮдэлгэхэ, ажал ябуулха.

Хэшээлэй хэрэгсэл: самбар, ном, дэбтэр, ИКТ, жетонууд.

Хэшээлэй ябаса:

1. Эмхидхэлгын үе.

--Сайн байна, нурагшад!

Хонхо шангаар жэнгирбэ,
Хүүгэд хэшээлдэ орогты!
Булта найнаар нурагты,
Бүхы юумэ мэдэхэ бологты!

- Муноодэр бидэ хэшээлдээ наадахабди. Тиихэдээ танай зорилго хадаа булта найнаар худэлхээ, диилэхээ оролдохо.

- Бидэ муноодэр хадаа урда хэшээлнуудтэ гарахан теэмэнуудээ, Буряад орон, Байгал далай, аялганууд, хашалганууд тухай мэдэсэнүүдээ хадужа абахабди.

-Нэн туруун командануудтайгай танилсаябди. Туруушын команда- 2-хи классай һурагшад- танай командын нэрэ: «Хаб загаһад», капитан –Андренов Максим

-Зай, хайн. Муноо хоердохи команда- 3 кл.шабинар

-хайн даа, танилсаба гээшэбди. А теперь друг на друга посмотрели, поприветствовали и улыбнулись.

-Хэшээл- наадамнай- олон даабаритай байха. Зуб харюунуудта жетонууд угтэхэ.

- Наадаяа эхилхынгээ урдахана , булта бодогты. Артикуляционно гимнастика хэебди. (Настроить артикуляц.аппарат, голосовые связки на правильное произношение, выговаривание).

Ням, ням, нямняахай,
Хусын эбэр хотируухай.
Ням, ням нямняахай
Нажар дунда бадаранхай.
Ням, ням нямняахай
Намар тээшээ хагдаранхай. Бэрхэнууд!

-**Туруушын даабари:** - ҮзэгҮҮдые тоогой гуримаар табижа уншагты.
Составить слова по порядку цифр (Слайд 4- 5)

- Гараа ургоод дуурэн харюу угэхэео оролдохо.

Ответ: 1) Шубууд 2) Гэрэл 3) Дулаан 4)Наранай (слайд 6)

- **Хоердохи даабари:** Үгтэһэн ҮенҮҮдээр ҮгэнҮҮдые зохоогты.
С данными слогами составить слова (Слайд 7-8)

Ответ: ургы, ногоон, хабар, наран, сэсэг, шубуун (Слайд 9)

-**Гурбадахи даабари:** Узнать, кто изображен на слайде (Слайд 10)

Ответ:

- 1- Президент РФ –Владимир Владимирович Путин (Слайд 11)
2- Глава РБ – Наговицын Вячеслав Владимирович

-Зай, нэгэ бага эсээд байнабди, муноо хухуютээгээр амарая. Булта бодогты.

(Слайд 12-13)

- Амараа хадаа саашая ябахамнай гу?

-**Дурбэдэхи даабари:** Харша угэнуудые олохо. Найти противоположные слова. Жэшээ: убэл-хабар. (Слайд 14)

Ответ: हुни-удэр; Богони-ута; Хуйтэн-дулаан; сагаан-хара (слайд 15)

- Ухибууд, жетонуудаа тоологты. Хэндэ олон бэ, тэрэ командын шабинар бэрхэнууд, нугоо команда зуб харюунуудые угэхээ оролдогты, да.

-**Табадахи даабари:** Назвать виды рыб озера Байкал и перевести на бурятский язык. (Слайд 16-18)

Ответ: **омуль**-омоли;

Тула - таймень

Алгана – окунь

Хадарин – хариус

Хилмэ – осётр

Сурхай – щука

Тоһон жараахай – голомянка

Хаб загалан – нерпа

(Слайд 19)

- **Зургаадахи даабари:** Холбуулал болгожо таарулагты (Слайд 20)

Муноо хадаа капитануудай мурьсоон: перевести слова (Слайд 21)

(Пока капитаны работают, задание для команды: вставьте недостающие буквы).

-**Долоодохи даабари:** Соотнесите цифры (Слайд 22-23)

-**Наймадахи даабари:** Найти перевод словосочетания (Слайд 24)

Зай, иигээд мурьсоомнай дуурэбэ гээшэ. Муноо хэнэй команда шуужэ гараба гээшэ, жетонуудаа толоёбди.

-Бэрхэнууд. Булта найнаар худэлөөд. Би таанадта багахан бэлэгуудые барихамни. Бэшэ хэшээлнуудтээ ушоо анхаралтайгаар худэлхэт гэжэ найданаб.

-**Гэрэй даабари хадаа:** Эжы тухайгаа шулэг зохёохо. (Слайд 25)

-Хэшээлэй иимэ угэнуудээр дуургэхэ һанаамни хурэнэ: (Слайд 26)

Жэл ерэхэдэ ехэ боложо,
Дээшээ һуража эрдэмтэй бологты.
һайн һанаатай, һайхан сэдхэлтэй ябагты.

-Хэшээл дуурээ. Баяртай! (Слайд 27)

-Сэгнэлтэнуудые табиха.